

2. Gældende ret

2.1. Gældende bestemmelser om erhvervelse af dansk indfødsret ved erklæring

2.1.1. Erklæringsbestemmelsernes forhold til grundlovens § 44

Efter grundlovens § 44 kan ingen udlænding få dansk indfødsret uden ved lov. Udlændinge erhverver derfor som hovedregel dansk indfødsret ved Folketingets vedtagelse af et lovforslag om indfødsrets meddelelse (naturalisation).

Et alternativ til naturalisation er muligheden for at opnå dansk indfødsret ved at afgive erklæring herom i medfør af bestemmelser i indfødsretsloven. Erklæring kan, såfremt visse nærmere angivne betingelser er opfyldt, afgives over for et statsamt, Københavns Overpræsidium, Rigsombudsmanden på Færøerne eller Rigsombudsmanden i Grønland.

Det er i overensstemmelse med grundlovens § 44, at der er mulighed for at opnå dansk indfødsret ved erklæring, blot bestemmelser herom ikke overlader noget skøn til den myndighed, som skal administrere bestemmelserne. Myndighederne træffer ikke afgørelser om tildeling af dansk indfødsret, men har alene til opgave at konstatere, om den pågældende opfylder de (eksakte) betingelser, som er fastsat i loven. Derimod ville det stride mod grundloven, hvis den myndighed, som erklæringen skal afgives over for, skulle foretage en skønmæssigt præget vurdering med hensyn til, om en person kan meddeles dansk indfødsret. Det kunne f.eks. være en vurdering af personens dansk kundskaber.

Indfødsretsloven indeholder i dag flere bestemmelser om erhvervelse af dansk indfødsret ved afgivelse af erklæring. De enkelte bestemmelser er omtalt nedenfor.

2.1.2. De gældende erklæringsbestemmelser

2.1.2.1. Den i praksis vigtigste erklæringsbestemmelse findes i indfødsretslovens § 3, som kan anvendes af alle udlændinge, herunder også statsborgere i andre nordiske lande, mellem 18 og 23 år. Dansk indfødsret erhverves ved afgivelse af erklæring, hvis den pågældende er ustraffet og har haft bopæl her i riget i sammenlagt mindst 10 år, heraf sammenlagt mindst 5 år inden for de sidste 6 år. Bestemmelsen indeholder således et alderskrav, et bopælskrav og et vandelskrav.

Baggrunden for bestemmelsen har været et ønske om at give unge udlændinge, der er opvokset her i landet, har gået i skole her og således har haft et godt

grundlag for at indleve sig i danske forhold, mulighed for uden nævneværdige formaliteter at opnå dansk indfødsret.

Bestemmelsen har sin oprindelse i indfødsretsloven fra 1898, hvorefter en person født i Danmark automatisk ville erhverve dansk indfødsret ved det fyldte 19. år, medmindre den pågældende forinden havde afgivet erklæring om ikke at ville erhverve dansk indfødsret.

I 1950 (lov nr. 252 af 27. maj 1950) blev den automatiske erhvervelse erstattet af en erklæringsordning for bl.a. alle udlændinge mellem 21 og 23 år, der var født i Danmark og vedblivende havde haft bopæl her.

I 1968 (lov nr. 399 af 11. december 1968) blev kravene om fødested og vedblivende ophold erstattet af krav om bopæl i Danmark i en vis periode, herunder vedblivende ophold fra det fyldte 16. år. Særligt for statsløse blev der stillet krav om bopæl i mindst 5 år inden erklæringens afgivelse og derudover bopæl i mindst sammenlagt 5 år. Bopælskravet for statsløse blev ændret på baggrund af FN-konventionen af 30. august 1961 om begrænsning af statsløshed, som Danmark ratificerede den 6. juni 1977. Konventionen er nærmere omtalt nedenfor under pkt. 3.1.2.

I 1998 (lov nr. 1018 af 23. december 1998) blev kravet om vedblivende ophold fra det fyldte 16. år ændret til et krav om bopæl her i landet i mindst 5 år ud af de sidste 6 år. Formålet var at muliggøre eventuelle længerevarende studieophold i udlandet. I 1999 (lov nr. 1102 af 29. december 1999) blev kravet om, at den erklærende skal være ustraffet, indført.

Det nugældende bopælskrav anses som udgangspunkt for opfyldt, når den erklærende har haft bopæl her i riget i 10 år, også selvom den pågældende i perioden jævnligt har været på ferieophold og andre kortvarige ophold i udlandet. Dog medtages ved beregningen af, om den erklærende har været ude af landet i sammenlagt mere end 1 år inden for de sidste 6 år, også almindelige ferieophold, idet alle udenlandsrejser – med undtagelse af f.eks. weekendophold – medtages ved beregningen.

Det fremgår af lovens § 10 A, stk. 1, at bopæl i et andet nordisk land ligestilles med bopæl i Danmark i det omfang, bopælstiden i det andet nordiske land ligger mindst 5 år forud for erklæringens afgivelse og før den erklærendes fyldte 16. år.

Erhverver en person dansk indfødsret i medfør af § 3, tilkommer indfødsretten som udgangspunkt også den pågældendes børn, jf. indfødsretslovens § 5.

Statsamtene m.v. modtog i 2002 i alt 1095 erklæringer efter § 3. Af disse erhvervede 892 personer